

Η πρόθεση ψήφου προς τον ΣΥΡΙΖΑ εμφανίζεται «ξαφνικά» σε διψήφιο νούμερο, η εκλογική δυναμική του ακόμη μεγαλύτερη και το παραδοσιακό πολιτικό σκηνικό ανατρέπεται. Όλα τα παραπάνω έχουν τις αιτίες τους, αλλά και την ιστορική μοναδικότητά τους:

1. το μεταπολιτευτικό πολιτικό σύστημα που οργανώθηκε εντέλει στη βάση της δικομματικής εναλλαγής στην εξουσία δεν είναι πλέον παραγωγικό. Δεν παράγει αποτελέσματα ούτε υπέρ της κοινωνίας ούτε υπέρ του κεφαλαίου. Βεβαίως, οι ισχυρότερες και μεγαλύτερες μερίδες του δεύτερου ευνοούνται περισσότερο από τη διαδικασία της πολιτικής απορύθμισης, άλλες όμως μερίδες του επιθυμούν σαφώς μια πιο ρυθμιστική πολιτική του κράτους που τα σημερινά κόμματα εξουσίας δεν προσφέρουν. Ο πρώτος λοιπόν λόγος που εξηγεί την άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ (αλλά και γενικότερα των μικρών λεγόμενων κομμάτων) είναι η βαθύτατη κρίση αποτελεσματικότητας του (δικομματικού) πολιτικού συστήματος και η αποδέσμευση από τα κόμματα εξουσίας μεγάλων κοινωνικών ομάδων.
2. Είναι συγκυριακή ή μονιμότερη η κρίση του δικομματισμού; Τα ποσοστά του στις εκλογές του 1996 δεν ήταν παρόμοια με αυτά του 2007; Δεν απορροφήθηκε, εύκολα μάλιστα, εκείνη η πτώση του δικομματισμού; Πράγματι η πτώση εκείνη απορροφήθηκε. Ωστόσο, τότε δεν επρόκειτο για κρίση του δικομματισμού ως του πολιτικού συστήματος διακυβέρνησης, αλλά για πτώση των εκλογικών ποσοστών των δύο κομμάτων στη βάση της «απόλυτης» βεβαιότητας της νίκης – τότε – του Κ.Σημίτη. Σήμερα το πρόβλημα είναι ευρύτερο και βαθύτερο: παρατηρείται πρόβλημα στις κοινωνικές συμμαχίες των δύο κομμάτων εξουσίας και προγραμματικό έλλειμμα στο επίπεδο της ρύθμισης των σχέσεων κράτους / οικονομίας. Γι' αυτό η κρίση του δικομματισμού δεν είναι συγκυριακή, έχει κοινωνικό και ιστορικό βάθος, χωρίς βεβαίως αυτό να σημαίνει ότι θα δούμε απότομα τα δύο κόμματα σε ποσοστά της τάξης του 25%. Πρέπει όμως να ληφθεί σοβαρά υπόψιν ότι σήμερα κινούνται στην περιοχή του «σκληρού» ιστορικού τους πυρήνα του 35%.
3. Από την κρίση του δικομματισμού περισσότερο οφελημένος εμφανίζεται ο ΣΥΡΙΖΑ. *Πρώτον*, γιατί είναι ένας πολιτικός χώρος περισσότερο συμβατός με τον κοινωνικό πυρήνα αμφισβήτησης του δικομματισμού (νέο εκλογικό σώμα, μορφωμένα στρώματα της ιδιωτικής οικονομίας, κάτοικοι αστικών περιοχών). *Δεύτερον*, γιατί έχει ξεπεράσει την παλαιά πολιτικο-ιδεολογική του αμφισημία, ταυτιζόμενος περισσότερο με τα πιο προωθημένα κοινωνικά αιτήματα. *Τρίτον*, γιατί έχει καταφέρει να διευρύνει εξαιρετικά το χώρο απεύθυνσής του, τόσο στο χώρο του «κοινωνικού» ΠΑΣΟΚ όσο και στο χώρο του ΚΚΕ. Το πολιτικό του ακρατήριο εμφανίζεται ισοδύναμο με αυτό των δύο μεγάλων κομμάτων. Όλα αυτά, που αντανακλούν βαθύτερες προφανώς διεργασίες, τον φέρνουν σήμερα τρίτο κόμμα, με ποσοστά της τάξης του 10-11% που όση «συγκυρία» κι' αν ενσωματώνουν δεν μπορούν να πάνε κάτω από το 8%, ενώ είναι ανοικτός ο δρόμος προς τα πάνω.

Χρ.Βερναρδάκης (www.vernardakis.gr)

Πανεπιστημιακός – Επιστημονικός Σύμβουλος της VPRC.